

प्रभाव दैनिक

National Daily

पत्रिका नआएमा, ठेगाना परिवर्तन
भएमा वा अन्य कुनै गुनासो/जिज्ञासा
भएमा निम्न माध्यमबाट हामीलाई
तत्काल सम्पर्क गर्नुहुन अनुरोध गरिन्छ ।

प्रभाव पब्लिकेसन प्रा.लि.
सिफल-७, काठमाडौं
०१-४३७३५७७, ९७६१८१५४००,
९८४१५१२१७, ९८४१२४६२६९
marketing2prabhab@gmail.com

वर्ष १२ अंक १८९ काठमाडौं आइतबार, २३ कात्तिक २०८२ Prabhav National Daily Sunday, 09 November 2025 www.prabhabonline.com पृष्ठ ८ मूल्य रु. ५०-

अस्थिर मधेश प्रदेश

२५ दिनमै ढल्यो सोनाल नेतृत्वको सरकार

- सत्ता सहयात्री दलहरूले विश्वासको मत नदिने भएपछि मधेसका मुख्यमन्त्री जितेन्द्र सोनालले दिए राजीनामा
- सोनालको सरकार एक महिना पनि टिकेन
- संसदको पहिलो दलको हैसियतमा एमालेलाई सरकार बनाउने बाटो खुला
- नयाँ मुख्यमन्त्रीमा सरोजकुमार यादवको सम्भावना बलियो

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- मुख्यमन्त्री जितेन्द्र सोनाल नेतृत्वको मधेस प्रदेश सरकार २५ दिनमै ढलेको छ । प्रदेशसभाबाट विश्वासको मत नपाउने भएपछि सोनालले शनिबार राजीनामा दिएका हुन् ।

लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी (लोसपा) बाट उनी गत २९ असोजमा मुख्यमन्त्री नियुक्त भएका थिए । उनले मधेस संसदमा शनिबार विश्वासको मत लिने कार्यसूची थियो । तर, संसदीय अंकगणित उनको पक्षमा भएन । अर्थात् उनले संसदमा उनले विश्वासको मत पाउने स्थिति भएन । त्यसपछि पदबाट राजीनामा दिए ।

सत्तारूढ दलकै सांसदहरू उनलाई विश्वासको मत दिन तयार नभएपछि राजीनामा दिएका उनले सञ्चारकर्मीहरूसँग बताए । 'सत्तापक्षका माननीयहरू कोही केही बेरका लागि बाहिर गएका छन्, कोही खाजा खान

निस्किएका थिए,' उनले भने, 'त्यो देखेर मैले सभामुखलाई आधा घण्टा रोकेर वातावरण बन्न दिन आग्रह गरे । तर, पटक-पटक बेल बजाइ नै राखेपछि राजीनामा दिने निर्णयमा पुगेँ ।'

सोनाललाई उनको दल लोसपासँगै जनता समाजवादी पार्टी, जनमत पार्टी र हालको नेपाली कम्युनिस्ट पार्टीका गरी ५६ सांसदले मुख्यमन्त्रीमा समर्थन गरेका थिए । तर, उनलाई अधिकांश दलका सांसद शनिबार विश्वासको मत दिन तयार भएनन् । यसपछि उनले संघीयता समाप्त पार्ने खेल भइरहेको बताए । लोकतान्त्रिक मूल्यमान्यतालाई आत्मसात नगर्नेहरू प्रदेशसभा नै विघटन गर्नेतर्फ लागिपरेको आरोपसमेत लगाए ।

उनी साँझको १६:०० (२) अन्तर्गत मुख्यमन्त्री नियुक्त भएका थिए । उक्त धारामा दुई वा दुईभन्दा बढी दलको समर्थनमा मुख्यमन्त्री हुन पाउने प्रावधान छ ।

क्रमशः पृष्ठ २ मा

निजी क्षेत्रले माग्यो निर्वाचनमार्फत स्थायित्व

घुसखोरी, पार्टीगत लेबी र कमिसनको सञ्जाल सह्य छैन, लोकतन्त्रका नाममा लुटतन्त्र हामीलाई स्वीकार्य छैन, इमानदार उद्यमीलाई प्रताडित गर्ने र नीतिगत चल्खेल गर्नेहरू पोसिने अवस्था रहनु हुँदैन । उद्योग व्यवसायविना देश बन्दैन, उद्योगीको मनोबल नउठेसम्म अर्थव्यवस्था उठ्न सक्दैन, निजी क्षेत्रको मागलाई सम्बोधन गर्न निरन्तर सहकार्य गरिरहेका छौ ।

■ **सुशीला कार्की**
प्रधानमन्त्री

सरकारले पटक-पटक निजी क्षेत्रसँग छलफल गरिरहेको छ । निजी क्षेत्रमैत्री व्यवहार गर्न सरकार लागिपरेको छ । व्यवसायीलाई कुनै पनि दुःख नदिइकन सेवा दिन सरकार तत्पर छ ।

■ **रामेश्वर खनाल**
अर्थमन्त्री

उच्च मनोबलका साथ काम गर्नुस् । एउटा दुर्घटनाजस्तो भयो । त्यसपछि वैधानिक सरकार बनेको छ, यो अवसरलाई तपाईंहरूले सकारात्मकसमा लिएर यसलाई सदुपयोग गर्नुहोला ।

■ **डा. विश्वनाथ पौडेल**
गभर्नर, नेपाल राष्ट्र बैंक

एउटा उद्यमीले जसोतसो जोडेर गरेर, सरसापट गरेर, ऋण काडेर लगानी गरेको हुन्छ, राजस्वमा योगदान पुऱ्याएको हुन्छ, रोजगारी सिर्जना गरेको हुन्छ । तर पनि आन्दोलनमा उद्यमी व्यवसायीका शयनकक्षसम्म लुटपाट भएको छ । व्यापार व्यवसायमा आगो लागेको छ । हामी पनि समीक्षा गर्दै छौ हामी कहाँ चुक्यौ । अनि समाज कहाँ चुक्यो ।

■ **चन्द्रप्रसाद ढकाल**
अध्यक्ष, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- कहिले प्राकृतिक विपद्, कहिले विश्वव्यापी रोगको प्रकोप त कहिले राजनीतिक आन्दोलनको मारमा पर्दै आएको छ, निजी क्षेत्र । पछिल्लोपटक जेन-जी आन्दोलनको क्रममा भएको विध्वंशबाट पनि सिकार हुनपुग्यो ।

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघले गरेको प्रारम्भिक सर्वेक्षणअनुसार गत भदौ २३ र २४ गतेको जेन-जी आन्दोलनका क्रममा ४८ अर्ब रूपैयाँको भौतिक क्षति भएको र यसबाट निजी क्षेत्रको करिब ८८ अर्ब रूपैयाँबराबर नोक्सानी भएको छ । मुलुकको अर्थतन्त्रको ८१ प्रतिशत हिस्सा ओगट्ने निजी क्षेत्र यसरी प्रभावित भइरहँदा उद्यमी, व्यवसायीहरू पलायन हुने चास बढ्दो छ । यसले नयाँ लगानीकर्तालाई

समेत निरुत्साहित गरिरहेको अवस्था छ । पटक-पटकको आक्रमण र राजनीतिक अस्थिरताका कारण प्रभावित बनेको निजी क्षेत्रले आत्मबल बढाउन सरकारको साथ खोजिरहेको छ । यसैका लागि महासंघले

शनिबार 'राष्ट्रिय बृहत् आर्थिक बहस २.०' आयोजना गर्‍यो । बहसमा प्रधानमन्त्री सुशीला कार्की, अर्थमन्त्री रामेश्वर खनाल, गृहमन्त्री ओमप्रकाश अर्याल, मुख्यसचिव एकनारायण अर्याल, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्तिमन्त्री

अनिलकुमार सिन्हा, नेपाल राष्ट्र बैंकका गभर्नर डा. विश्वनाथ पौडेललगायतले सम्बोधन गरे । कार्यक्रममा महासंघका अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढकालले निजी क्षेत्रको मनोबल बढाउनका लागि विशेष पहल लिन सरकारसँग आग्रह गरे । मुलुकको अर्थतन्त्रमा निजी क्षेत्रको योगदानबारे आमसर्वसाधारणलाई पनि बुझाउनेगरी मन्त्रिपरिषद्बाट सार्वजनिक महत्त्वको प्रस्ताव पारित गर्नसमेत माग गरे ।

'दिगो शांति, स्थायित्व र समृद्धिका लागि सबैको प्रयास अहिलेको समयमा आवश्यक छ । यसका लागि सबै राजनीतिक दल, युवा पुस्तालगायत सरोकारवालासंगको संवाद र सहकार्यमा समयमै निर्वाचन हुने वातावरणको सुनिश्चितता हो,' उनले भने, 'सरकारले यसतर्फ प्रयास गरिरहेको पनि छ ।

क्रमशः पृष्ठ २ मा

सन्दर्भः वैदेशिक रोजगार

जेन-जी आन्दोलनपछि बन्द युएई रोजगारी खुलाउन भएन कूटनीतिक पहल

कहिलेबाट खोल्ने भन्ने युएईको आन्तरिक विषय हो तर नेपालले फरार कैदीबन्दी युएई आउँदैनन्, आउन नदिनका लागि यस्ता रणनीति बनाएका छौ भनेर कूटनीतिक पहल त गर्नुपर्थ्यो, आजसम्म कुनै पहल भएको छैन । युएईको राजदूतले तदारुकता नै देखाएनन् ।

■ **महेशकुमार बस्नेत**
महासचिव, नेपाल वैदेशिक रोजगार व्यवसायी संघ

हाम्रो दूतावासले युएईका उच्च पदाधिकारीलाई बुझाउन नसक्नु कूटनीतिक कमजोरी हो । हाम्रा कूटनीतिज्ञहरूले जेन-जी आन्दोलन यस्तो हो, यसले कुनै पनि हिसाबले तपाईंहरूलाई प्रभाव पार्दैन भनेर बुझाएको देखिँदैन ।

■ **डा. गणेश गुरुङ**
श्रमविद

ममता थापा

काठमाडौं- संयुक्त अरब इमिरेट्स (युएई)को रोजगारी करिब दुई महिनादेखि बन्द छ । गत भदौ २३ र २४ को जेन-जी आन्दोलनलाई कारण देखाउँदै युएईले नेपाली श्रमिकलाई भिसा दिएको छैन ।

नेपालीहरूको प्रमुख रोजगार गन्तव्यमध्येको एक युएई बन्द हुँदा वैदेशिक रोजगार व्यवसायी र युएई जाने तयारीमा रहेका श्रमिकहरू प्रभावित भएका छन् । तर, अहिलेसम्म सरकारले कूटनीतिक पहल गरेको छैन । मुलुकको प्रमुख रोजगार गन्तव्यले भिसा

नार्दँदा पनि खुलाउने प्रयास नगरेकोप्रति वैदेशिक रोजगार व्यवसायीहरूले चिन्ता व्यक्त गरेका छन् ।

गएको भदौ ३० गतेपछि युएईले नेपालीका लागि भिजिट भिसा र कामदार भिसा बन्द गरेको हो । जेन-जी आन्दोलनका क्रममा देशभरका कारागारबाट कैदीबन्दी भाग्नुलाई मुख्य कारण देखाइएको छ । कारागारबाट भागेका तथा तोडफोड र आगजनीमा संलग्न व्यक्तिहरू युएई प्रवेश गर्नसक्ने आशंका बन्द गरेको बताइएको छ । यद्यपि, त्यहाँको सरकारले आधिकारिक रूपमा यस विषयमा कुनै जानकारी दिएको छैन ।

प्रमुख गन्तव्य मुलुक नै बन्द हुँदा व्यवसायी र श्रमिक त मारमा परेका छन् नै यसले मुलुकको अर्थतन्त्रलाई पनि धेरै ठूलो असर गर्ने नेपाल वैदेशिक रोजगार व्यवसायी संघका महासचिव महेशकुमार बस्नेतले बताए । नेपालका सबै नागरिक अपराधी होइनन् र आपराधिक पृष्ठभूमि भएकाहरूलाई कुनै हालतमा युएई छिर्न दिँदैनौ भनेर त्यहाँको सरकारलाई विश्वस्त बनाउन कूटनीतिक पहल नभएको उनको भनाइ छ । 'कहिलेबाट खोल्ने भन्ने युएईको आन्तरिक विषय हो तर नेपालको विषयवस्तुचाहिँ नेपालका कैदीबन्दी...

क्रमशः पृष्ठ २ मा

भलनाथको बुभिनसक्नु लीला

जेबी योजन

काठमाडौं- नवगठित नेपाली कम्युनिस्ट पार्टी (नेकपा)मा पूर्वप्रधानमन्त्री भलनाथ खनाल अन्तिम घडीमा समाहित भएपछि पार्टीभित्रै भन्न थालिएको छ, 'एकता र विभाजनको विजारोपण एकैपटक भयो ।' उनको प्रवृत्ति केन्द्रित टिप्पणी गर्नेहरूलेचाहिँ 'भलनाथको लीला बुझ्न सकिँदैन' भनिरहेका छन् ।

यी दुई आरोपले खनाल यतिबेला डामिएका छन् । 'महाअवसरवादी नेता'को ट्यागसमेत लागेको छ । नेकपाका एक नेताका अनुसार पार्टीमा खनालको आगमनलाई कम्युनिस्ट एकता र विभाजनको एकैसाथ विजारोपण भनिनुमा दुई कारण छन् । पहिलो, दिल्लीमा रहँदा गत २६ असोजमा खनालले जारी गरेको वक्तव्य अनि भए एमालेसँग एकता, नभए व्यक्तिगतरूपमा महत्त्वपूर्ण पदीय हैसियतमा फर्किन अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीसँग गरेको भेटघाट ।

दोस्रो, तत्कालीन नेकपा एकीकृत समाजवादीको १२ र १३ कात्तिकको केन्द्रीय समिति बैठकमा वाम एकताबारे राखेको फरक मत र तत्कालीन माओवादी अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालसँगै उनको दल माओवादीप्रतिको घृणामिश्रित अभिव्यक्ति । खनाल खासगरी दाहाल नेतृत्वको तत्कालीन

- दाहाल-नेपालसँगै समाहित हुँदा 'एकता र विभाजनको विजारोपण एकैपटक गरेको' आरोप
- खनालमाथि लाग्ने 'महाअवसरवादी नेता'को ट्याग
- नवगठित नेकपालाई खनाल समूहले विग्रह गर्न सक्ने आशंका

माओवादी केन्द्रसँग एकता गर्न पहिल्यैदेखि अनिच्छुक थिए । वर, एमालेसँग एकतामा उनको पूरै जोडबल थियो । उनको तर्क थियो, 'एमालेसँग विभाजनको औचित्य पुष्टि गर्न सकेनौ । त्यो हाम्रो पनि पर्सिनाले बनेको घर हो, त्यहीँ फर्कौ ।'

समाजवादीका अध्यक्ष माधवकुमार नेपाल भने एमाले फर्किन तयार थिएनन् । उनको

दृष्टिमा ओली प्रधान राजनीतिक सत्र हुन् । दक्षिणपन्थी नेता हुन् । त्यही भएर दाहाललगायतसँग मिलेर नयाँ कम्युनिस्ट पार्टी गठन गर्न नेपाल अग्रसर थिए ।

गत असोजको तेश्रो साता त जसरी पनि एकता गरेर नयाँ पार्टी बनाउन दाहालसँग संवाद थाले । उनी काभ्रेको पतञ्जली जग्गा प्रकरणमा झप्टाचार आरोपी हुन् । खनाल समूहबाट नेपालमाथि आरोप लाग्यो- पक्राउ पर्नबाट जोगिन ठूलो दलको ओत लाग्न खोजे । उता खनालले दिल्लीबाट वक्तव्य जारी गरेर भने, 'कुवेलाको सहनाइ नवजाऔँ ।' खनालनिकट एक नेताका अनुसार त्यसवेला दिल्लीस्थित अपोलो अस्पतालमा उपचाररत श्रीमती रविलक्ष्मी चित्रकारले पार्टी एकता गर्ने नै भए एमालेसँग गर्नु भनेर खनाललाई सुझाएकी थिइन् । लगत्तै खनालको माओवादीलगायत दलसँग एकताविरोधी अभिव्यक्ति आएको हो ।

खनालपत्नी चित्रकार गत २४ भदौमा जेन-जी विद्रोहीहरूले घरमा आगो लगाउँदा जलेर गम्भीर घाइते भएकी थिइन् । उनलाई उपचार गर्न दिल्ली लैजान ओलीले नै फोन गरेर भनेको खनालनिकट ती नेता बताउँछन् । त्यसवेला आफू आर्थिक संकटमा रहेको भन्दै ओलीलाई खनालको जवाफ थियो, 'तपाईंले यो झप्टाचार गरेर कमाउनुभयो ।

क्रमशः पृष्ठ २ मा

सुलभ मूल्यमा अन्तराष्ट्रिय स्तरको

निः सन्तानपन सम्बन्धी उपचार

HARDIK
IVF and Fertility Center
Where Miracles Come to Life

हार्दिक आई.भि.एफ. सेन्टर
सिनामंगल ८, काठमाडौं

01-5917982, 9802352811

Chief Administrative Officer

प्रभाव दैनिक

National Daily

सम्पादकीय

स्थायित्व र समृद्धिका लागि जिम्मेवार बनौं

मुलुकमा पटक-पटक राजनीतिक परिवर्तन भए । व्यवस्था फेरिए । तर अहिलेसम्मको परिवर्तनले स्थायी सरकार दिन सकेन । एउटा सरकार बनेको एक वर्ष नपुग्दै त्यसलाई ढाल्ने र अर्को बनाउने खेल चलि्रह्यो । जसको प्रभाव समग्र अर्थतन्त्रमा परेको छ । मुलुकमा लगानीको वातावरण नबन्नुमा यही अस्थिर राजनीति नै मुख्य कारण बन्यो । जेन-जी विद्रोहपश्चात् बनेको अन्तरिम सरकार आगामी फागुन २१ मा निर्वाचन गराउन उन्मुख भए पनि निर्वाचन हुने सुनिश्चितता छैन । मुलुकको राजनीतिले अझै स्पष्ट दिशा लिइनसकेका कारण निजी क्षेत्र चिन्तित देखिएको छ ।

कहिले प्राकृतिक विपद्, कहिले विश्वव्यापी रोगको प्रकोप त कहिले राजनीतिक आन्दोलनको मारमा पर्दै आएको निजी क्षेत्र पछिल्लोपटक जेन-जी आन्दोलनको क्रममा भएको विध्वंशबाट पनि सिकार बन्न पुग्यो । नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघले गरेको प्रारम्भिक सर्वेक्षणअनुसार गत भदौ २३ र २४ गतेको जेन-जी आन्दोलनका क्रममा ४८ अर्ब रूपैयाँको भौतिक क्षति भएको र यसबाट निजी क्षेत्रको करिब ८८ अर्ब रूपैयाँबराबर नोक्सानी भएको छ । मुलुकको अर्थतन्त्रको ८१ प्रतिशत हिस्सा ओगट्ने निजी क्षेत्र यसरी प्रभावित भइरहँदा उद्यमी, व्यवसायीहरू पलायन हुने त्रास बढ्दो छ । यसले नयाँ लगानीकर्तालाई समेत निरुत्साहित गरिरहेको अवस्था छ ।

पटक-पटकको आक्रमण र राजनीतिक अस्थिरताका कारण प्रभावित बनेको निजी क्षेत्रले आत्मबल बढाउन सरकारको साथ खोजिरहेको छ । तर, सरकार आफैँ चुनौतीको चाडमा उभिएको छ । निर्वाचन गर्ने मुख्य जिम्मेवारी बोकेको सरकारमाथि जेन-जी विद्रोहले उठाएको सुशासन र भ्रष्टाचार नियन्त्रणको काम गर्नुपर्ने चुनौती छ । यस्तोमा निजी क्षेत्रको मागलाई सम्बोधन गर्नुपर्ने र उनीहरूलाई विश्वासमा लिएर अधि बढ्नुपर्ने दायित्व सरकारलाई परेको छ । आफूहरूको मनोबल बढाउनका लागि विशेष पहल लिन सरकारसँग निजी क्षेत्रको माग छ ।

निजी क्षेत्रको अर्को मुख्य माग हो दिगो शान्ति र स्थायित्व । यी दुईविना मुलुकको समृद्धि सम्भव छैन । अहिलेको आवश्यकता भनेको निर्वाचनमार्फत राजनीतिक स्थायित्वतर्फ मुलुकलाई अगाडि बढाउनु हो । जब स्थायी सरकार बन्छ, राजनीति स्थिर बन्छ, शान्ति कायम हुन्छ, तबमात्र लगानीको वातावरण बन्छ । अहिलेकै जस्तो अस्थिरताले नयाँ लगानीकर्तालाई आकर्षित त गर्दैन नै, हालका लगानीकर्ताहरूलाई समेत पलायन हुन बाध्य हुने अवस्था निम्त्याउँछ । सबै राजनीतिक दल र सरोकारवालाहरूलाई विश्वासमा लिएर सरकारले आगामी निर्वाचन तोकिएकै समयमा सम्पन्न गराउनुपर्छ । यसका लागि राजनीतिक दल, निजी क्षेत्र तथा सबै क्षेत्रबाट सरकारलाई सहयोग हुन जरुरी छ । मुलुकमा स्थायित्व कायम गर्दै समृद्धिको लक्ष्य पूरा गर्नका लागि सबै आ-आफ्नो ठाउँबाट जिम्मेवार बनौं ।

डा. रामचन्द्र भुजेल

नेपालीले औसतमा चार किलोभन्दा कम वार्षिक प्रतिव्यक्ति माछा खाइरहेका छौं । संसारको औसतसम्म पुर्‍याउन हामीले पाँच गुणा बढाउनुपर्छ । माछा पाल्ने क्षेत्र बढाउन बाँफो जमिनमा पोखरी खन्नपन्थ्यो । उत्पादकत्व बढाउन कार्प माछामा नयाँ-नयाँ प्रविधिको प्रयोग गर्नुपर्छ । चाँडो बढ्ने जातहरू जस्तो टिलापिया र पंगासको खेती गर्नुपर्छ । माछामा प्रोटिन, भिटामिन र अन्य पौष्टिक तत्त्वहरू प्रशस्त पाइन्छ । हप्तामा कम्तीमा दुई-तीन पटक माछा खाएपछि स्वस्थ होइन्छ ।

माछाखेतीको बहुआयमिक लाभ

माछाबारे अध्ययन, अनुसन्धान र तालिम कार्यक्रमहरूमा व्यस्त छु । हाल थाइल्याण्ड र नेपालसँगै कम्बोडिया, सिंगापुर तथा एसिया र अफ्रिकाका अन्य देशहरूमा सोही काम गरिरहेको छु । थाइल्याण्ड माछाको व्यावसायिक उत्पादनबारे जान्ने, बुझ्ने र अध्ययन गर्ने ठूलो ठाउँ हो । त्यहाँबाट नेपालमा पंगास, भिगे र मोती उत्पादन गर्ने जातको माछा पठाएर गहयोग गरिरहेको छु । नेपालमा अहिले ती माछाहरूका साथै टिलापियाको उत्पादन भइरहेको छ । मेरो उच्च शिक्षा र जीवन नै माछासम्बन्धी विज्ञता बढाउने क्षेत्र भएकाले त्यसैमार्फत समुदायलाई सहयोग गर्ने, कार्यपत्र प्रस्तुत गर्ने र अनुभव बाँड्ने कार्यमा ५० जति देशमा पुगेको छु ।

नेपालमा छ हजारभन्दा बढी नदी नाला छन् । ठूलो परिमाणमा पानी त्यतिकै बगेर गइरहेको छ । नदी-नाला, ताल-तलाउमा माछा छन् तर व्यावसायिक खेती गर्ने चलन भने कम छ । अहिले नेपालमा करिब एक लाख १३ हजार टन माछा उत्पादन हुन्छ । जसमा २१ हजार टनजति नदीनालाबाट मारिन्छ । ती माछा गाउँघरतिर नै सकिने हुनाले सहरका लागि करिब १० हजार टनजति भारत र अन्य देशबाट आयात हुन्छ । जसले गर्दा हरेका वर्ष फण्डै तीन अर्ब रूपैयाँ बाहिर जान्छ ।

हामी माछा उत्पादन र उपभोगका हिसाबले अरुका तुलनामा निकै पछाडि छौं । तर उत्पादनको सम्भावना भने धेरै छ । माछा आफैमा स्वास्थ्य र पोसिलो खानेकुरा हो । संसारमा एउटा व्यक्तिले प्रतिवर्ष करिब २० केजी माछा उपभोग गर्छ । नेपालमा भने प्रतिव्यक्ति खपत करि किलोभन्दा कम छ । थाइल्याण्डमा यो फण्डै ४० किलो छ । मलेसिया, जापान र कोरियामा त ६० केजीसम्म पुगेको छ । यसबाट नेपालमा माछा खानेमा चलन अतिकम देखिन्छ । तथापि, गएको १५ वर्षमा नेपालमा माछा पाल्नुपर्छ र खानुपर्छ भन्ने सोच बढेको छ । माछा उत्पादन बढाउन धेरै प्रयास गरिएको छ । यस विषयमा उच्च शिक्षाको पाठ्यक्रम विकास गरी लागू गर्न सहयोग गरिएको छ । अरु खेतीको तुलनामा माछाका लागि एक पटक पोखरी खनेपछि अलिअलि मर्मत गरी २०औँ वर्षसम्म निरन्तर उत्पादन गर्न सकिन्छ ।

मजदुरको अभाव तथा लागतको तुलनामा उत्पादन कम हुन थालेपछि पछिल्लो समय धान, मकै, गहुँको खेती गर्ने किसानको संख्या घटेको छ । जग्गाहरू बाँफो हुन थालेका छन् । त्यो बाँफो जग्गामा पोखरी खन्ने हो भने राम्रो परिमाणमा माछा उत्पादन हुन सक्छ । तराईका चितवन, बारा, रूपन्देहीमा यसको अभ्यास भइरहेको छ । अरु खेती नभई प्रयोगमा नआएका जग्गामा पोखरी खनेर माछा उत्पादन गर्न सकिन्छ । एक हेक्टर जमिनमा धान लगाउँदा चार टनजति उत्पादन हुन्छ । जबकि नेपालको औसत माछा उत्पादन नै डेढ गुणा बढी अर्थात् छ टनजति छ । अनि माछाको मूल्य धानको भन्दा फण्डै १० गुणा बढी छ । त्यही जमिनमा पंगास, टिलापियाजस्ता चाँडो बढ्ने माछा नयाँ प्रविधिको प्रयोग गरी पाल्ने हो भने २० टनदेखि ४० टनसम्म उत्पादन हुन्छ ।

उत्पादन र नाफा हेर्ने हो अरु खेतीको तुलनामा माछाबाट धेरै आम्दानी लिन सकिन्छ । धानखेती र माछापालन पनि सँगसँगै गर्न सकिन्छ । त्यस्तै हाँस, कुखुरा, बंगुर, गाई, भैँसी अनि बाख्रापालन माछासँगै पोखरीमाथि वा ढिलहरूमा गर्न सकिन्छ । माछा उत्पादनलाई व्यावसायिक बनाउन सकेमा रोजगारीका नाममा विदेश जाने युवालाई यही राम्रो अवसर प्रदान गर्न सकिन्छ । सुरुआती दिनमा पोखरी खन्न केही पैसा लाग्छ । तर यसमा सरकारले पनि सहयोग गरिरहेको छ । माछापालनबाट राम्रो लाभ लिन सकिने विषयबारे राम्रो प्रचारप्रसार भएमा विदेश जाने युवाको संख्या पक्कै घट्न सक्छन् । अहिले देशमा युवा जनशक्ति काम नपाएर बरालिएको अवस्था छ । पैसाको ठूलो स्रोत र क्षेत्र भनेको माटो र पानी हो । यसलाई हामीले सही प्रयोग गर्न जान्नुपर्छ । यसमा युवा जनशक्तिलाई प्रेरित गर्नुपर्छ । माछा खेती धेरै नै फाइदाजनक छ ।

नेपालमा माछाका लागि उपयुक्त हावापानी र सम्भावनाको क्षेत्र पहिलो तराई नै हो । समथर मैदान तथा गर्मी हावा पानीमा माछा चाँडो बढ्छ । त्यसकारण पनि तराईतिर बढी माछा उत्पादन हुन्छ । त्यसपछि चुरे पर्वत आसपासका खोच तथा फाँटमा पनि माछाखेती राम्रो हुन्छ । हामीले रामपुर

क्याम्पससँग मिलेर चितवनमा माछापालनको परियोजना सञ्चालन गरी पछि नवलपरासी, लमजुङ र गोर्खाका केही गाउँमा पनि माछापालन फैलाएका थियौं । नेपालका उच्च पहाडी भेगतिर ट्राउट माछा उत्पादनको राम्रो सम्भावना छ । उदाहरणका लागि कास्की वा पोखरा नजिक र ककनीमा केही ट्राउट फार्म छन् । त्यस क्षेत्रमा पनि अहिलेको भन्दा धेरै गुणा बढी माछा उत्पादन गर्न सकिन्छ । नेपालका ट्राउट सिंगापुरतिरबाट पनि माग आएको भन्ने सुनेको छु । तर धेरै उत्पादन भइरहेको छैन । हाम्रै चिसो पानीमा हुने लोक माछा सहर, असला र गर्दी पनि पालन गर्न सके बजारको कुनै समस्या हुँदैन ।

चितवन, रूपन्देही, बारा, पर्सा, दाङ, कैलाली, रौतहट, सर्लाही, धनुषा र कास्कीलगायतका जिल्ला माछा उत्पादनका हिसाबले अग्रस्थानमा छन् । सरकारले केही जिल्लालाई सुपर जोन, केहीलाई जोन अनि पकेट एरियाका रूपमा अधि बढाएको छ । प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण कार्यक्रमले यसलाई सहयोग गरेको छ । पछिल्लो समय पहाडी क्षेत्रका गाउँमा पनि किसानले अनुदान लिएर पोखरी बनाइ व्यावसायिकरूपमा माछापालन सुरु गरेका छन् । यहाँको उत्पादन स्थानीय तहमै खपत हुन्छ । नेपाल आफैमा पनि बजारको राम्रो सम्भावना छ । खेर गइरहेको सानो जग्गामा पनि माछापालन हुन्छ । माछा उत्पादनका क्षेत्रमा धेरै थरी प्रविधिहरू छन्, तिनलाई भित्र्याउनु छ । थोरै लागतमा धेरै उत्पादन गर्ने प्रविधिको प्रयोग गरेर व्यावसायिक माछापालनमा लाग्नु बुझिम्ानी हुन्छ । हावापानीका हिसाबले काठमाडौँ वरिपरि पनि माछा उत्पादनको निकै सम्भावना छ । तरकारीजस्तै प्लास्टिक टनेल बनाई पानी तातो पारी तरकारीसँगै माछाखेती गर्न सकिन्छ । तातो हावापानी र तामक्रमअनुसार माछाको उत्पादन निर्भर रहन्छ ।

नेपालमा करिब १३२ प्रजातिका माछा पाइन्छ भनिन्छ । तीमध्ये खेती गर्ने थोरै हुन्छन् । माछाको व्यावसायिक उत्पादनमा संलग्न हुनुअघि कुन माछाले कति उत्पादन दिन्छ । उसको आहारा के हो, के रोग लान सक्छ, त्यसबाट कसरी सुरक्षित तुल्याउने भन्ने आधारभूत ज्ञान किसानलाई हुनुपर्छ । जग्गाको क्षेत्रफल र हावापानीअनुरूप थोरै क्षेत्रफलमा धेरै माछा उत्पादन गरी आम्दानी लिन सकिन्छ । नेपालमा चिसोपानी भएका सुनकोशी, अरुण, लिखु, तमोर, तामाकोशी, कमला, मीरण, बागमती, त्रिशूली, नारायणी, कर्णाली, बबई, भेरी, सेती महाकालीजस्ता नदीनालामा असला, सहर र गर्दीजातका माछा पाइन्छ, जुन धेरै मानिसका जिन्नोमा स्वाद भुण्डिएको हुन्छ । यी माछाहरू ढिलो बढ्छन्, कसरी प्रजनन र उत्पादन हुन्छ भनेर थाहा हुनुपर्छ । माछाखेतीलाई लामो समय लाग्यो भने खर्चिलो हुन्छ । त्यसैले चाँडो बढ्ने माछा चाहिन्छ । नेपालमा कमन, विगहेड, ग्रास, सिस्मर, रहु, नैनी, भाकुर, टिलापिया, पंगासजस्ता माछाको व्यावसायिक उत्पादन गरिदै आएको छ, जुन छिटो बढ्छन् र किसानलाई फाइदा दिन्छ । अहिले हामीले केही क्षेत्रमा व्यावसायिक माछाखेती गरिए पनि त्यसको उत्पादन कम छ । आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गरी हातको उत्पादनमा तीन गुणा बढाउन सकिन्छ, अनि वल्ल युवाहरू यस क्षेत्रमा आकर्षित हुन सक्छन् । स्वदेशमै वस्न चाहने युवालाई माछा व्यवसायले रोजगारी र आम्दानीका हिसाबले राम्रो विकल्प दिनसक्नुपर्छ ।

नेपालीले औसतमा चार किलोभन्दा कम वार्षिक प्रतिव्यक्ति माछा खाइरहेका छौं । संसारको औसतसम्म पुर्‍याउन हामीले पाँच गुणा बढाउनुपर्छ । माछा पाल्ने क्षेत्र बढाउन बाँफो जमिनमा पोखरी खन्नपन्थ्यो । उत्पादकत्व बढाउन कार्प माछामा नयाँ-नयाँ प्रविधिको प्रयोग गर्नुपर्छ । चाँडो बढ्ने जातहरू जस्तो टिलापिया र पंगासको खेती गर्नुपर्छ । माछामा प्रोटिन, भिटामिन र अन्य पौष्टिक तत्वहरू प्रशस्त पाइन्छ । हप्तामा कम्तीमा दुई-तीन पटक माछा खाएपछि स्वस्थ होइन्छ ।

सरकारी तथ्यांकअनुसार नेपालमा बर्सेनि जम्माजम्मी एक लाख १३ हजार टन माछा उत्पादन हुन्छ । करिब १० हजार टन खासगरी पंगास र रहु भारतबाट आयात हुन्छ । केही माछा नर्वे, भियतनाम र अरु देशबाट पनि आयात गरिन्छ । संसारभर करिब ६०० जातका व्यावसायिक माछाका जात पाइन्छ । जमिनमा हुने कीरा फट्याण्णभन्दा पानीमा हुने माछालगायतका जीवजन्तु धेरै हुन्छन् । तराईका केही जिल्लाबाट माछा भारतमा पनि निर्यात हुन्छ,

किनभने उत्तर प्रदेश र बिहारमा तेती माछाखेती छैन । त्यसकारण तराई क्षेत्रमा प्रशस्त माछा उत्पादन गर्नसके भारत निकारी गरेर किसानले मनग्य आम्दानी गर्न सक्छन् ।

जलवायु परिवर्तनको असरजस्तै खडैरीले खोलानाला र तलाउ सुक्‍यो, पानी कम भयो भने पक्कै पनि असर पर्छ । माछाका लागि बनाएको पोखरीबाट जलवायु परिवर्तनको असर कम गर्नमा मद्दत मिल्छ । पोखरीको वरपर बाख्रा, कुखुरा, सुँगुर, बंगुर, हाँस, खुकुरापालन तथा कराखेती, फलफूल, तरकारी र धान उब्जनी गरेर दोहोरो लाभ लिन सकिन्छ । माछामा खासगरी व्याक्टेरिया र भाइरस तथा प्यारासाइट वा जुम्राजस्ता रोग लाग्छ जसले गर्दा माछा मर्न सक्छ । पोखरीमा धेरै माछा हालियो तर पानी कम भयो भने अक्सिजनको अभाव भएमा पनि माछा मर्न सक्छन् ।

माछाको खेती बढाउन सबै समुदायको भूमिका रहन्छ । वर्सांतको खहरेका पानी रोकेर राखेर पोखरी बनाउन सकिेमा माछापालनमा सहयोग पुग्छ । हाम्रा कोशी, कर्णाली, गण्डकीजस्ता सबै नदीमा माछा छन् । विद्युत्का लागि बाँध पूरै क्षेत्रमा बनाइएमा माछा खेल्ने र ओहोरदोहोर गर्ने बाटो बन्द हुनसक्छ । नदीनालाको कुनै माछा चिसो पानीमा बस्छन् अनि अण्डा पार्ने बेलामा समुद्रतर्फ जान्छन् । कोही समुद्रबाट फूल पार्न चिसो पानीमा आउँछन् । त्यस्तो ओहोरदोहोर हुन्छ । विद्युत् उत्पादनका लागि बनाइएका बाँधहरूले गर्दा त्यो रोकियो र अण्डा नै पार्न नपाएपछि माछा स्वतः घट्छ नै । नदीमा माछा घट्ने यो एउटा मुख्य कारण हो ।

सुरुमा १९८०/८१ मा नेपालले एसियाली विकास बैकसँग ऋण लिएर माछापालनको व्यावसायिक उत्पादन कार्य सुरु गरिएको हो । ‘केज कल्चर’ भनेर पोखराको फेवा र बेगनास ताल तथा इन्द्रसरोवरमा सुरु गरियो । रूपन्देही, बारा, पर्सा चितवनको माडी क्षेत्रमा माछापालन गर्ने व्यावसायिक समूह छन् । नीति निर्माण काठमाडौँबाट हुने कार्यक्षेत्र भने तराई हुँदा पनि केही समस्या भएको छ । माछापालनका सफल उदाहरण प्रस्तुत गरी यसको विकासमा सामाजिक सञ्जालले पनि प्रोत्साहन गरेको छ ।

माछा मानिसको शरीरका लागि स्वास्थ्यकर तथा पोषणयुक्त खाना हो । यो सजिलैसँग पच्छ अनि सबै उमेर समूहलाई राम्रो गर्छ । अन्य मासुको तुलनामा चिकित्सकले पनि माछा खान सिफारिस गर्छन् । मानिसको शरीरलाई चाहिने धेरै पौष्टिकतत्व माछाबाट प्राप्त गर्न सकिन्छ । कति मानिसले नवुकैर माछा खाइरहेको छैन । काँडाको भय पनि उस्तै छ । खसीको मासु महँगो छ, कतिपय ठाउँमा खसीको मासु एक किलो किन्ने पैसाले माछा चार किलोसम्म आउँछ । खाद्यसुरक्षामा धेरै ठूलो माछाको योगदान छ । मानिस धान उत्पादनलाई जोड दिन्छ, तर त्यही खेतमा माछा उत्पादन गर्‍यो भने धेरै आम्दानी हुन्छ । अहिले मुलुकमा रहेको बाँफो जमिनमा माछाखेती गरिए युवा पलायन रोकन र रोजगारी दिलाउन सकिन्छ । नेपालमा भात र आलु धेरै खाने गरिन्छ भने विदेशमा खासगरी थाइल्याण्ड, भियतनाम, जापान र कोरियामा माछालगायतका वस्तु धेरै खाने भात भने थोरै खाने चलन छ ।

चिकित्सकले कतिपय अवस्थामा रातो मासु खानु हुन्न भनिरहेको बेला आमनेपालीलाई माछा महत्त्वपूर्ण खुराक वन्न सक्छ । विश्वमै बिस्तारै माछाप्रति आकर्षण बढेको छ । बाहिरबाट आयातीतभन्दा स्थानीयलाई जोड दिनुपर्छ । माछा व्यवसाय गर्ने युवालाई प्रविधिसम्बन्धी जानकारी र तालिम दिन र बजारको व्यवस्था गर्नुपर्छ । युवाहरूमा इच्छा हुनपन्थो । त्यसका लागि विशेषज्ञसँग परामर्श गर्नुपर्छ । जसबाट धेरै लाभ प्राप्त गर्न सकिेयस् । व्यवसाय गर्नुअघि कार्यक्रम र योजना बनाउनुपर्छ । माछापालनका लागि सरकारले सहयोग र बैकले सहूलियत कर्जा दिन्छ । किसानले त्यसको उचित सदुपयोग गर्नुपर्छ । माछापालन गरेर कयौँ नेपाली पर्यटकका रूपमा विदेश भ्रमण गएका उदाहरण छन् । विदेशमा काम गरेर फर्ककाले पनि माछापालन गरेका छन् र यसप्रति आकर्षण छ । त्यसैले पछिल्लो समय माछा व्यवसाय नेपालमा फस्टाउँदो छ ।

(डा. भुजेल थाइल्याण्डस्थित एसियन इन्स्टिच्युट अफ टेक्नोलोजीमा मन्त्र्य विषयका रिसर्च एसोसिएटर्ड प्रोफेसर तथा एक्वा सेन्टरका डाइरेक्टर हुन् । उनीसँग नेपालमा माछा व्यवसाय, रोजगारी र खाद्य सुरक्षालगायतका विषयमा केन्द्रित रही राससले गरेको कुराकानीमा आधारित)

भ्रम सरोकार

विदेशमा कमाएको रकम स्वदेशमा

आयमूलक व्यवसायमा प्रयोग गर्ने उपायहरू

- वैदेशिक रोजगारीबाट प्राप्त रकम घर पठाउँदा सो रकम कुन-कुन कार्यमा के कति खर्च गर्ने र बचत भएको रकम केमा प्रयोग गर्ने भन्ने विषयमा पहिले नै घर सल्लाह गर्नु उपयुक्त हुन्छ । आफूले खर्च गर्ने, घर खर्च गर्ने, ऋण तिर्ने र स्वदेश फर्केपछि गर्ने व्यवसायका लागि रकम जम्मा गर्ने आदिको योजना बनाएर काम गर्दा बढी प्रभावकारी हुन्छ ।
- वैदेशिक रोजगारीका क्रममा आफूले गर्ने गरेको कार्यमा प्रयोग हुने सीप र प्रविधिको स्वदेश फर्किएपछिसमेत प्रयोग गर्न सकिने विषयमा विशेष चनाखो भएर कार्य गर्नुपर्दछ । आफूले जानेको सीप र प्रविधिकै प्रयोग हुनेखालको व्यवसाय वा काम स्वदेशमा गर्न सके बढी उपलब्धिमूलक हुन्छ ।
- आफू वैदेशिक रोजगारीमै रहेका बेला आफ्नो घरमा बेरोजगार रहेकालाई आयमूलक कार्य वा व्यवसाय गर्न प्रोत्साहन गर्नुपर्छ ।
- कुनै व्यवसाय वा आयमूलक कार्यमा रकम प्रयोग गर्ने अवस्था नभएसम्म वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त रकमलाई बैक वा वित्तीय संस्थामा बचत गरी सुरक्षित राख्नुपर्छ ।
- आयमूलक कार्य वा व्यवसायका लागि आफूले बनाएको सक्षम योजनाका लागि रकम अपुग भए बैक, वित्तीय संस्था वा नेपाल सरकारले ल्याउने कार्यक्रमहरूमार्फत ऋण, सहूलियत आदि लिन सकिन्छ । यसका लागि सरकारी सूचनाहरूका विषयमा जानकारी लिने गर्नु पर्दछ ।
- वैदेशिक रोजगारीमा सिकेको सीपलाई मूल्यांकन गरी प्रमाणपत्रसमेत दिने व्यवस्था हुने भएकोले आफ्नो सीपको परिक्षण गराई योग्यताको प्रमाणपत्र लिने गर्नु पर्दछ ।

वैदेशिक रोजगारीमा आर्जन गरेको रकम र सीप प्रयोग गरी विभिन्न अयमूलक कार्य गर्न सकिन्छ, जसमा:

- दैनिक उपभोग्य वस्तुहरूको व्यापार (किराना पसल, होटल, रेस्टुराँ, कस्मेटिक, गिफ्ट सप आदि) सञ्चालन गर्ने ।
- विदेशमा सिकेको सीप तथा प्रविधिको प्रयोग गरी गाउँस्तरमा साना उद्योग सञ्चालन गर्ने ।
- कृषि फार्म (जस्तै: बाख्रापालन, कुखुरापालन, बंगुरपालन, माछापालनलगायत)मा लगानी गरी आय आर्जन बढाउने ।
- बेमौसमी तरकारीखेती गरी आय आर्जन बढाउने ।
- सिलाइ, बुटिक, पार्लर, पोतेका सामग्री बनाउने, खेलौना बनाउनेजस्ता काम पनि गर्न सकिन्छ ।

पाठक मञ्च

मन्दीको मारमा व्यवसायीदेखि देशको अर्थतन्त्र

अहिले देश पूरै मन्दीमा डुबेको छ । पछिल्लो समय राष्ट्रिय दैनिक पत्रपत्रिकादेखि साप्ताहिक पत्रिकासम्ममा बैक तथा वित्तीय संस्थाको धितो लिलामसम्बन्धी सूचना देखिन्छन् । ऋणीले कर्जा नतिरेपछि, उसको नाममा भएका घरजग्गा, गाडी, सेयर लिलाम गर्न बैकले पत्रपत्रिकामा ३५ दिने सूचना निकाल्छ ।

हरेकजसो पत्रिकामा अहिले त्यस्ता लिलाम सूचना छापिएको हुन्छ । त्यो पनि एउटा बैक, वित्तीय संस्थाको मात्र नभई पाँचदेखि दर्जनसम्मको । तर, बैकले यसरी लिलाम गर्ने धितो पनि किन्ने कोही छैनन् । बैकले उठाउनु छ करोड, धितो बेच्दा आउँछ ५० लाख ।

नेपाल राष्ट्र बैक हप्दैपिच्छे, बैकबाट तरलता तान्छ । बैकमा कर्जा मान्न जाने कोही छैन । अर्कोतर्फ, बैकको ऋण नतिर्न नसकेर एक लाख २५ हजार कालोसूचीमा परिसकेका छन् । अव यो संख्या केही समयमै पाँच लाख पुग्ने बजारमा व्यापक चर्चा छ ।

गाडी किन्ने कोही छैनन् । अटो शोरुमहरूले छिमेकी मुलुक भारत र चीनबाट हजारौँ नयाँ गाडी (दुई तथा चार पाग्रे) किनेर ल्याएका छन् । तर, विक्री नभएपछि थन्क्याएर राखिएको अवस्था छ । त्यसो त पाँच वर्षअघि करोडौँ भनिएका गाडी अहिले लाखौँमा नबिकेको परिस्थिति छ । घरजग्गा कारोबार पनि ठप्प छ । मालपोत कार्यालय सुनसान देखिन्छन् । दलाल,

भूमाफिया, लेखनदासहरू निराश छन् । घरजग्गा कारोबार शून्यस्तरावर भएपछि, उनीहरूलाई घरखर्च धान्न मुस्किल परेको छ ।

सेयरमा लगानी गर्नेहरू पनि डुबिरहेका छन् । सेयर बैक, वित्तीय संस्था वा जलविद्युत् कम्पनीहरूले प्रतिकिता १०० रूपैयाँमा निष्काशन गरेका छन् । तर, दलालहरूले मूल्य बढाएर ३५ सयसम्म पुर्‍याए । त्यति चर्कोमा सेयर किन्नेहरू अहिले चुर्लुम्भै भएका छन् ।

व्यापारी तथा व्यवसायीहरू भन्छन्, 'मन्दी आयो, डुबियो।' निजी संघसंस्था, होटल, रेस्टुरेन्ट, पसल, घरेलु काम गर्नेहरूले छ महिनादेखि वपौँ भइसक्यो तलब नपाएको । मासिक पाँच हजारदेखि बढीमा १२ हजार रूपैयाँ तलबमा काम गरिरहेका

उनीहरू त्यो तलब पनि नपाएपछि मारमा परेका छन् । काम छोडौँ भने तलब पनि माया मार्नुपर्‍यो, काम गरौँ भने तलबबिना कसरी गर्नु, उनीहरू दोहोरो मारमा परेका छन् । महालेखापरीक्षकको कार्यालय भन्छ-सरकारको आम्दानीभन्दा खर्च धेरै भयो । सहकारी डुबे । लघुवित्त, फाइनान्स पनि डुबे । बैकमा समस्या आइसकेको छ । बैक, वित्तीय संस्थासँगै जलविद्युत् कम्पनीहरू पनि धमाधम डुब्दै छन् । तर, दलालीहरू अझै भ्रम सिर्जना गरेर जनता फसाउन लागिपरेका छन् । यस्तो अवस्थामासमेत उनीहरू सेयरको मूल्य बढाइरहेका छन् । र, सोझासाझा जनता डुबाइरहेका छन् ।

- राजचन्द्र श्रेष्ठ, बानेश्वर

मतदाता नामावली दर्ता | पश्चिम नवलपरासीको जिल्ला निर्वाचन कार्यालय परासीमा शुक्रबार फोटोसहितको मतदाता नामावली दर्ता गराउँदै सर्वसाधारण । तस्विर: रासस

कर्णालीको स्याउ 'ब्राण्डिङ' गर्दै प्रेमलाल

रौंफा (बाँके)– नेपालगञ्जका फलफूल व्यवसायी प्रेमलाल साहु तेली कर्णालीको स्याउलाई पश्चिम नेपालको बजारमा स्थापित गर्न चार दशकदेखि अनवरतरूपमा लागिपरेका छन् ।

कर्णाली राजमार्ग सञ्चालनमा आउनुअघि कर्णालीको स्याउ तराईका सहरहरूमा पुऱ्याउनु ठूलो चुनौती थियो । प्रेमलालसँग वर्षौंअघि हवाईजहाजबाट नेपालगञ्जसम्म स्याउ ढुवानी गरेर बिक्री गरेको अनुभव छ । कमजोर ढुवानी व्यवस्थापनका कारण स्याउको गुणस्तर कायम राख्न मुस्किल थियो, तर पनि उनले कर्णालीको उत्पादनलाई बजारसम्म पुऱ्याउने आफ्नो प्रयास जारी राखे । 'पहिला बाटो नहुँदा हवाईजहाजबाट नेपालगञ्ज ल्याएर बिक्री वितरण गर्नुपर्थ्यो, हवाईजहाजबाट ल्याउँदा स्याउ थिचिने सड्ने जोखिम धेरै हुथ्यो,' उनी सम्मिन्छन् ।

कर्णाली राजमार्ग सञ्चालनमा आएपछि भने ढुवानीमा कान्तिकारी परिवर्तन आएको छ । अहिले जुम्लाबाटै ग्रेडिङ गरेर प्याकिङ भई स्याउ सीधै तराईका बजारहरूमा आइपुग्छ । 'अहिले जुम्लाबाटै ग्रेडिङ गरेर प्याकिङ भएर आउने हुँदा कर्णालीको स्याउ गुणस्तरीय छ, त्यसैले विदेशी स्याउलाई विस्थापित गर्न सकेको छ,' प्रेमलाल भन्छन् । विषादी प्रयोग नहुने र गुणस्तर पनि राम्रो हुन थालेपछि कर्णालीको स्याउको माग बढेको छ । नेपालगञ्जमा विगत चार दशकदेखि कर्णालीको स्याउको थोक बिक्री गर्दै आएका प्रेमलालको अनुभवमा अहिले पश्चिम नेपालको फलफूल बजारमा कर्णालीको स्याउको दबदबा छ । भारतीय स्याउको तुलनामा सस्तो र राम्रो भएकाले उपभोक्ताले यसलाई बढी रुचाएका छन् । सडक सञ्जालको सहजताले गर्दा अहिले सुर्खेत, नेपालगञ्ज, धनगढी, बुटवललगायतका सहरमा ग्राहक जुम्लाको स्याउ खोज्दै आउने गरेका छन् । हेर्दा

आकर्षक र खाँदा स्वादिलो कर्णालीको स्याउ आमउपभोक्ताको रुचिमा परेको छ । अहिले नेपालगञ्ज, कोहलपुर, सुर्खेत, दाङ र बुटवलका चोकचोकमा कर्णालीको जुम्ला स्याउले बजार तानेको प्रेमलालको भनाइ छ । नेपालगञ्जमा कर्णालीको स्याउ थोक बिक्रीका लागि प्रेमलालले यहाँबाट लुम्बिनी र सुदूरपश्चिम प्रदेशका सहरमा स्याउ बिक्री वितरण गर्छन् । कर्णालीको रेड डेलिसियस र गोल्डेन डेलिसियस जातको स्याउ बजारमा उपलब्ध छन् । नेपालगञ्जमा कर्णालीको स्याउको आयात बढ्दै गएको छ । यातायातको सीधा पहुँच भएसँगै कर्णालीको जुम्लालगायत जिल्लाबाट सुर्खेत र नेपालगञ्जमा स्याउ आउने गरेको छ । जुम्लाका फलफूल व्यवसायी र किसानमार्फत नेपालगञ्ज र सुर्खेतमा ल्याएर थोक फलफूल व्यापारीले मागअनुसार देशभर कर्णालीको स्याउ बिक्री गर्ने गरेको प्रेमलालले बताए । उनका अनुसार गत वर्ष नेपालगञ्जबाट मात्र करिब तीन हजार क्विन्टल कर्णालीको

स्याउ बिक्री भएको थियो । यो वर्ष पाँच हजार क्विन्टल बिक्री हुने अनुमान छ । 'अहिलेको उत्पादनले नेपाली बजारलाई तीन महिनालाई मात्र धानेको छ, सरकारले प्रोत्साहन गर्ने हो भने अहिलेको दोब्बर क्षेत्रफलमा स्याउखेती गरी उत्पादन पनि दोब्बर लिन सकिन्छ,' प्रेमलालले भने, 'उत्पादन बढाएर चिस्यान केन्द्रमा राख्ने हो भने नेपालको कूल स्याउ बजारको छ महिनालाई नेपाली उत्पादनले धान्ने सम्भावना र अवसर छ ।' कर्णालीमा अहिलेसम्म किसान र केही व्यवसायीले आफ्नो हिसाबले स्याउखेती गरिरहेका छन् । टिपाङ, ग्रेडिङ, प्याकिङलगायतमा ध्यान दिनसके कर्णालीको स्याउ नेपालभर बिक्री गर्न सकिने व्यवसायी प्रेमलालको भनाइ छ । किसान र व्यवसायीको जोडबलमै कर्णालीको स्याउले बजार बनाएको उल्लेख गर्दै उनले सरकारले स्याउखेतीलाई प्राथमिकतामा राखेर प्रोत्साहनमूलक नीति र कार्यक्रम लागू गर्नुपर्नेमा जोड दिए । रासस

विभिन्न जातजातिको संस्कृतिको अध्ययन केन्द्र 'तनहुँ संग्रहालय'

■ कृष्ण न्यौपाने

दमौली (तनहुँ)– तनहुँमा बसोबास गर्ने विभिन्न जातजातिका संस्कृति, रीतिरिवाज अध्ययन गर्ने केन्द्र बनाउन तनहुँ संग्रहालय स्थापना गरिएको छ । नेपाल क्षेत्री समाज तनहुँको सक्रियतामा व्यास नगरपालिका-१ करडकाठस्थित समाजको भवनमा तनहुँ संग्रहालय स्थापना गरिएको हो । संग्रहालयमा तनहुँमा रहेका जातजातिका पहिरन, उनीहरूले प्रयोग गर्ने सामग्री राखिने संग्रहालय संयोजक देवीबहादुर बस्नेतले जानकारी दिए । तनहुँमा प्रमुख १६ जाति रहेकाले संग्रहालयमा ती सबै जातजातिका सामग्री राखिने बस्नेतले बताए । उनले भने, 'यहाँ रहेका ब्राहमण, क्षेत्री, दैरै, कुमाल, बोटे, गुरुङ, राई, दुरा, दमै, कामी, साकीलगायतले प्रयोग गर्ने पहिरन, उनीहरूले प्रयोग गर्ने सामग्रीलगायत सबै सामग्री संग्रहालयमा राख्छौं । यो संग्रहालय नयाँ पुस्ताका लागि पाठशाला बन्ने छ । संग्रहालय विभिन्न जातजातिका धर्म, संस्कृति, रीतिरिवाज अध्ययनको वृहत् केन्द्र बन्ने विश्वास गरेका छौं ।' संग्रहालयले विभिन्न जातजातिका रहनसहन, वेपभूषासँगै सम्पूर्ण दिनचर्याबारे जाने अवसर प्रदान गर्ने उनको भनाइ छ । बस्नेतका अनुसार जिल्लामा बसोबास गर्ने सबै जातजातिका समुदायमा पुगेर उनीहरूले प्रयोग गर्ने वस्तुहरू संकलन गरी संग्रहालयमा राखिने छ । उनले भने, 'सम्बन्धित जातजातिका समुदायमा पुगेर त्यस्ता सामग्री संकलन गछौं, सहयोगका लागि अपिल पनि गरेका छौं । नपाइने सामग्री भने खरिद गरिने छ ।' संग्रहालय संस्कृति संरक्षणसँगै जिल्लाको पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि पनि सहयोगी बस्नेतको विश्वास छ । उनका अनुसार संग्रहालयमा जिल्लाका ऐतिहासिक, पर्यटकीय गन्तव्यस्थलका बारेमा जानकारी दिने सामग्रीसमेत राखिएको छ । संग्रहालय स्थापनाका लागि गण्डकी प्रदेश सरकारले पाँच लाख रूपैयाँ वजेट सहयोग गरेको थियो । यस्तै नेपाल क्षेत्री समाज तनहुँले गत तिहारमा देउसीभैलो खेलेर चार लाख रूपैयाँ संकलन गरेको छ । संग्रहालयमा राष्ट्रिय विभूतिका शालिकसमेत राखिने बस्नेतले बताए । उनले भने, 'देशका लागि विशेष योगदान दिने व्यक्तिको पनि शालिक बनाउँछौं ।' संग्रहालय स्थापनाका लागि वजेट आवश्यक पर्ने भएकाले संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारसँग सहयोगको अपिल गरिने बस्नेतले बताए । संग्रहालयका सहसंयोजक तिलक चौहानले स्थानीय सरकारले संग्रहालयमा ध्यान

नदिएकाले क्षेत्री समाजको परिकल्पनामा संग्रहालय बनाउन लागिएको बताए । उनले भने, 'यो संग्रहालय तनहुँको मात्र नभई देशभरिको संग्रहालयको केन्द्र बन्ने विश्वास गरेका छौं । संग्रहालय स्थापना भएको एक वर्ष पूरा भएको छ, तर यहाँ राखिने सामग्री संकलनको कामलाई अब तीव्रता दिन्छौं ।' क्षेत्री समाज नेपाल तनहुँका सदस्य एवं संग्रहालयका सचिव रामचन्द्र अधिकारीले संग्रहालय स्थापनाका लागि सहयोग गर्न सबै जातजातिलाई आग्रह गरेका छन् । उनले भने, 'प्रत्येक टोल, गाउँ, वडासम्म पुगेर सामग्री संकलनको अभियानमा जुट्दै छौं ।' नेपाल क्षेत्री समाज तनहुँका सचिव हरि कार्कीले समाजको सक्रियतामा संग्रहालय निर्माण गरिए पनि यसलाई सबै जातजातिको पहिचान भत्किने केन्द्र बनाइने उल्लेख गरे । उनले भने, 'संग्रहालयमा ऐतिहासिक, पुरातात्विक वस्तुको संरक्षण त हुन्छ नै संग्रहालय विद्यार्थीका लागि शैक्षिक अध्ययनको केन्द्र बन्ने छ ।' संग्रहालयसँगै यहाँ पुस्तकालयसमेत बनाइएको छ । पुस्तकालयमा विभिन्न लेखकले लेखेका पुस्तक राखिएको छ । ती पुस्तकले तनहुँका ऐतिहासिक, सांस्कृतिकस्थलका बारेमा अध्ययन गर्न सकिने छ । रासस

दाङमा करिब एक हजार ७०० मतदाता थपिए

तुलसीपुर (प्रस)– दाङमा एक महिनामा एक हजार ७०० मतदाता थपिएका छन् । आगामी फागुन २१ गते हुने प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनका लागि सुरु भएको नयाँ मतदाता नामावली दर्ता तथा अद्यावधिकमा सो संख्यामा नयाँ मतदाता थपिएका हुन् । गत असोज १२ गतेदेखि सुरु भएको मतदाता नामावली दर्ता तथा अद्यावधिकमा विहीबारसम्म एक हजार ६८० जना नयाँ मतदाता थपिएका छन् । यो संख्या न्यून रहेको प्रदेश निर्वाचन कार्यालय दाङका सूचना अधिकारी गेहेन्द्र कुँवरले बताए । 'यो निकै न्यून संख्या हो, अहिले जिल्लाबाट मात्रै मतदाता नामावली दर्ताको काम भइरहेको छ,' उनले भने, 'त्यसले पनि दर्ता गर्ने कम भएका हुन सक्छन् ।' हालसम्म ५९४ महिला र १०८६ जना पुरुषले मतदाता नामावली दर्ता गरेको जनाउँदै उनले दर्ता गराउनेमध्ये अधिकांश १६ देखि २५ वर्ष उमेर समूहका रहेका बताए । यसअघि २०७९ सालमा भएको प्रतिनिधिसभा, प्रदेशसभा तथा स्थानीय तहको निर्वाचनको तयारीका बेला दैनिक कम्तीमा पनि ५०० भन्दा बढीले नामावली दर्ता गराउने गरेका स्मरण गर्दै कुँवरले यसपटक एक महिनामा दुई हजार पनि नपुगेको बताए । जिल्ला प्रशासनमा नागरिकता र राष्ट्रिय परिचयपत्र बनाउने भने घुइँचो लागेको उनको भनाइ छ ।

नेपाल सरकार

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान

राष्ट्रिय ट्रमा सेन्टर

महाकाल काठमाडौं

बोलपत्र स्वीकृत गर्ने आशयको सूचना

(सूचना प्रकाशित मिति : २०८२/०७/०२३ गते)

यस अस्पतालको बोलपत्र नं. NTTrC/G/NCB/01-082/83 वमोजिम रीतपूर्वक पेश भएका बोलपत्रहरू मध्ये तपशिल बमोजिमको बोलपत्रदाताको बोलपत्र न्यूनतम मू्यांकित सारभूतस्ममा प्रभावग्राही देखिएकोले सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २७ (२) को प्रयोजनार्थ सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ ।

तपशील:

सि. नं.	बोलपत्र नं.	विवरण	छनौट भएको बोलपत्रदाताको नाम र ठेगाना	मु.कर. सहित कबोल अंक
1.	NTTrC/G/NCB/01-082/83	Supply and Delivery of Laundry Chemical	क्विलन टेक प्रा. लि. काठमाडौं	रु. १३,१४,९९२.३०

प्रमुख मेडिकल सुपरिन्टेण्डेण्ट

कञ्चनपुरमा मुक्त हलिया पुनर्स्थापनाको कार्य अलपत्र

कञ्चनपुर (प्रस)– कञ्चनपुरमा मुक्त हलियाको पुनर्स्थापनाको कार्य अझै टुंगोमा पुग्न सकेको छैन । स्थानीय तहलाई जिम्मेवारी हस्तान्तरण गरिएको सात वर्ष बित्ने लाग्दा पनि पुनर्स्थापनाको कार्यले गति लिन नसकेको हो । राष्ट्रिय मुक्त हलिया समाज कञ्चनपुरका अध्यक्ष सिबी लुहारले हलिया पुनर्स्थापना समस्या समाधान समिति रहँदा पुनर्स्थापनाको कार्य अगाडि बढेको भए पनि २०७६ सालमा सो जिम्मेवारी स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण गरेपछि कार्य ठप्प भएको बताए । 'स्थानीय तहले 'क' श्रेणीका १९१ जना मुक्त हलियालाई घर निर्माणसँगै जग्गा खरिद गरी पुनर्स्थापना गर्ने जिम्मेवारी पाएको थियो,' उनले भने, 'तर त्यसै समयमा कोरोना महामारीका कारण काम रोकियो, केन्द्रले पठाएको रकम पनि खर्च व्यवस्थापन गर्न नसक्दा

फिर्ता भयो, त्यसपछि वजेट नै विनियोजन भएन ।' अध्यक्ष लुहारका अनुसार 'ख' र 'ग' श्रेणीका ७२३ जना मुक्त हलियाले पहिलो किस्तावापतको रकम त पाए, तर दोस्रो किस्ता पाउन सकेका छैनन् । घर मर्मतका लागि रकम नपाउँदा धेरै हलिया परिवार अझै पनि असुरक्षित रूपमा भोपडीमै बस्न बाध्य छन् । 'मन्त्रालयबाट रकम पठाउने कार्य रोकिएपछि पुनर्स्थापनाको सम्पूर्ण प्रक्रिया अलपत्र परेको छ,' उनले

भने, 'मुक्त हलिया अझै पनि कठिन जीवन बिताइरहेका छन् ।' मुक्त हलिया अगुवा अन्तराम बडका अनुसार पुनर्स्थापना गरिएका एक हजार ८३० परिवारमध्ये केही रोजगारीको अभावका कारण बस्ती छाडेर भारततर्फ पलायन भएका छन् । 'कतिपयले घरमै ताला लगाएर भारत गएका छन् भने केही परिवारमा महिला, बालबालिका र वृद्धहरू मात्र बाँकी छन्,' उनले भने । हाल कञ्चनपुरमा एक हजार ९९१ जना मुक्त हलियाले परिचयपत्र प्राप्त गरेका छन् । जसमा 'क' श्रेणीका ३९४, 'ख' श्रेणीका ३९४, 'ख' श्रेणीका ७९९, 'ग' श्रेणीका ६४ र 'घ' श्रेणीका ७३४ जना रहेका छन् । सुदूरपश्चिमका दाचुला र बझाङ जिल्लामा मात्र पुनर्स्थापनाको कार्य पूरा भए पनि अन्य जिल्लामा भने यो प्रक्रिया अझै अग्रो रहेको मुक्त हलिया समाजले जनाएको छ ।

गैँडाकोट नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

गैँडाकोट, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्तापूर्व)

गण्डकी प्रदेश, नेपाल

बोलपत्र स्वीकृत गर्ने आशयको सूचना

(प्रकाशित मिति: २०८२/०७/२३)

यस कार्यालयबाट मिति २०८२/०५/०२ मा प्रकाशित बोलपत्र आहवानको सूचना अनुसार तोकिएको म्यादभित्र भन्दाभन्दा मारफत प्राप्त हुन आएका बोलपत्रहरू मध्ये बोलपत्र मूल्याङ्कन समितिको निर्णयअनुसार तपशिल बमोजिमको बोलपत्र न्यूनतम मूल्याङ्कित सारभूत स्ममा प्रभावग्राही ठहरिएकाले स्वीकृतिको आशयको लागि सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा २७ (२) र दफा ४७ को प्रयोजनार्थ सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ ।

तपसिल

बोल पत्र नं.	कामको विवरण	बोलपत्र दाताको विवरण	जम्मा कबोल अंक (भ्याट सहित)
03/GM/ NCB/ 2082-83	Upgrading of different roads of ward 6,9,10,11,14,15 and 17 located in Gaindakot Municipality	B Construction, Bharatpur-10, Chitwan	रु. १,५४,६१,०३१/८९
04/GM/ NCB/ 2082-83	Construction of Rigid Pavement Road at Bijaya Chowk Nagartandi of Gaindakot Municipality-14, Nawalpur (East)	Pabitra Builders and Suppliers, Kawasoti-3, Nawalparasi	रु. १६,५१,९४२/४९

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

गायिका रीता केसीले 'म हराएकी हुँ' त्यो सहरबाट' बोलको गजल गीत सार्वजनिक गरेकी छिन् । गीतमा गजलकार कपिल अन्जानको शब्द तथा राजेन्द्र बजगाईंको सङ्गीत रहेको छ । गजलमा स्वयम गायिका केसीले अभिनय गरेकी छिन् । सानै उमेर देखी साङ्गीतिक क्षेत्रमा रुचि राख्ने गायिका केसी देश विदेशका विभिन्न कार्यक्रमहरूमा सहभागी भइसकेकी छिन् । सार्वजनिक गजलको छायांकन राम कुमार केसीले गरेका छन् भने टेकेन्द्र शाहले सम्पादन गरेका हुन् । गीत रीता केसी युट्युव च्यानलबाट बजारमा आएको हो ।

सापकोटाले ल्याए 'ज्ञानिका'

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ- पत्रकार एवं लेखक ददि सापकोटाको सिर्जना कर्मनायकका सपना, संघर्ष र संरक्षणका कथासम्बन्धी विषयवस्तु समेटिएको 'ज्ञानिका' कृति लोकार्पण गरिएको छ ।

नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानको डबलीमा शनिवार आयोजित कार्यक्रममा पुस्तकमा समेटिएका विभिन्न शीर्षकका लेखकले सामूहिक रूपमा कृति विमोचन गरे । गैरआख्यान 'ज्ञानिका'मा नेपाली प्रकृति, संस्कृति, वन्यजन्तु संरक्षण र विज्ञानको क्षेत्रमा सिंगो जीवन अर्पण गरेका साहसी अनि कर्मशील व्यक्तित्वको कर्म र गाथा समेटिएको छ ।

पर्यटन क्षेत्रबाट पेसा सुरु गरेका सापकोटा वातावरण, प्रकृति र जीवजन्तुका विषयमा निरन्तर कलम चलाउँदै आएका छन् । नेपालका हिमनदी, हिमताल, अनकन्टार डाँडाकाँडा, गडगडाउँदै बग्ने नदी, गैंडाको ढरढर र हात्तीको हँकारसम्बन्धी विषयवस्तुको जानकारी पुस्तक अध्ययनबाट प्राप्त हुने लेखकको भनाइ छ ।

देशका प्रकृति, संस्कृति र वन्यजन्तु संरक्षणमा

महत्त्वपूर्ण योगदान पुर्‍याउने २१ जना लेखकद्वारा लिखित नेपालका हिमनदी र बाढीको बदलिँदो अनुहार, अविश्ववासिलो जीवसँग तीन दशक, पहाडदेखि मैदानसम्म, प्रकृतिको आश्चर्य, नेपाली जडीबुटी र आयुर्वेदको चमत्कार शीर्षकका लेख समावेश छन् ।

पुस्तकमा प्रण र वंश रक्षामा वनस्पतिको संघर्ष, विश्वलाई सामुदायिक वनको ढाँचा, सिकारमाफत वन्यजन्तु संरक्षण र पर्यटनको अवसर, प्रदूषणमुक्त नेपालको वाटो, माटोको खान्की र स्वास्थ्य मानव, बाँदरसँग संवाद, उसैसँग प्रेम, वन्यजन्तु संरक्षण र पीडाको कथा, विश्वव्यापी पर्यटन दौडको मानचित्रमा नेपाल, शक्तिशाली नदी र चुनौतीपूर्ण भूभागमा प्रवासी माछा, सिकारीसँग लडाइँ, बाघसित भेटैभेट, आँखैआँघ खतरा शीर्षकका लेख छन् ।

फाइनप्रिन्ट प्रालिले बजारमा ल्याएको ३८८ पृष्ठको उक्त पुस्तक सापकोटाको छैटौँ कृतिको रु एक हजार १०० मूल्य निर्धारण गरिएको छ । यसअघि उनका पन्छी जगत, त्यो नेपाल, दुखेंको युरोप, वनको वैभव र जीवगाथा पुस्तक प्रकाशित छन् ।

'निर्मोही'लाई 'कन्हैया-अञ्जना संगीत' पुरस्कार

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ- गायक कमल विके 'निर्मोही'लाई यसवर्षको 'कन्हैया-अञ्जना राष्ट्रिय संगीत पुरस्कार-२०८२' द्वारा सम्मानित गरिएको छ ।

नेपाली गीतसंगीतमा उनले पुर्‍याएको दीर्घसाधना र उल्लेखनीय योगदानको कदर गर्दै काठमाडौँमा आयोजित विशेष समारोहमा रु ५१ हजार नगदसहित सम्मानपत्र र दोसल्लासहित उनलाई सम्मान गरिएको हो ।

गायक निर्मोही पछिल्ला वर्षहरूमा मिर्गौला रोगबाट पीडित रहँदा पनि निरन्तर सांगीतिक सिर्जनामा सक्रिय छन् । उनका 'बुलबुल तालैमा', 'आऊँ त भने', 'मैले भन्थे नि', 'सलल बग्ने', 'ताने भौँ माया', 'अरू मैले', 'भेरी दोभान' र 'लाग्यो माया' जस्ता गीतहरू आज पनि श्रोतामाफ्न अत्यन्त लोकप्रिय छन् ।

चलचित्र विकास बोर्डका अध्यक्ष दिनेश डिस्लीले उनलाई सम्मान प्रदान गरे । पुरस्कारका संरक्षक गायक तथा संगीतकार कन्हैया सिंह परियारले पुरस्कारको मूल उद्देश्य नेपाली संगीतमा

उल्लेखनीय योगदान पुर्‍याएका अग्रज स्रष्टा र कलाकारलाई जीवनकालमा सम्मान गर्ने रहेको बताए ।

चलचित्र विकास बोर्डका अध्यक्ष डिस्लीले 'कन्हैया-अञ्जना राष्ट्रिय संगीत पुरस्कार'ले गीतसंगीतमा आवद्ध कलाकारलाई दिइँदै आइएको नगद

राशिसहितको पुरस्कार प्रेरणादायी रहेको भन्दै प्रशंसा गरे । यस्ता सम्मान कार्यक्रमले कलाकारहरूमा नयाँ उत्साह र सकारात्मक ऊर्जा थप्ने काम गर्ने बताउँदै उनले कलाकर्मीलाई निरन्तर सिर्जनशील रहन प्रेरणा दिने उल्लेख गरे ।

अध्यक्ष डिस्लीले यस्ता कार्यक्रम हरेक क्षेत्रमा निरन्तर आयोजना हुनुपर्ने आवश्यकता औँल्याए । उनले प्रवासमा रहेर पनि नेपाली गीतसंगीतको विकासका लागि योगदान दिएकामा पुरस्कार समितिका संरक्षक कन्हैया सिंह परियार र अञ्जना गुरुडलाई धन्यवाद प्रकट गरे ।

चलचित्र 'प्रतिवैरम'को छायांकन सम्पन्न

काठमाडौँ (प्रस)- निर्देशक रोशन दासको निर्देशनमा निर्माण भएको चलचित्र 'प्रतिवैरम' को सम्पूर्ण छायांकन सम्पन्न भएको छ । मधेस केन्द्रित सामाजिक र राजनीतिक विषयवस्तुमा आधारित यस चलचित्रको सम्पूर्ण छायांकन ४५ दिनमा पूरा गरिएको निर्माण पक्षले जानकारी दिएको छ ।

चलचित्रको पहिलो चरणको छायांकन १५ दिन सर्लाहीमा गरिएको थियो भने दोस्रो चरणको छायांकन ३० दिन सिराहामा सम्पन्न गरिएको हो । चलचित्रको छायांकन निर्देशक अफ फोटोग्राफी ज्याकले गरेका हुन् ।

छायांकन सफलतापूर्वक सम्पन्न भएको निर्माण टिमले जनाएको छ ।

हाल चलचित्र पोष्ट-प्रोडक्सनको कार्य सुरु भएको छ । चलचित्रमा सम्राट दास, वीरेन्द्र कुशवाहा, आलिशा बस्तोला, सुप्रजा शर्मा, गीताश्री, अशिश डीके, प्रदीप ढकाल, नारायण विके, विके शाह, रामेश बुढाथोकी लगायत अन्य कलाकारहरूको दमदार अभिनय रहेको छ ।

चलचित्रमा सह-निर्देशकका रूपमा सन्तोष मल्ल, अग्न सुवेदी, धिरज राउत र सुजना भुजेलले काम गरेका छन् । रेज इन्टरटेनमेन्टले निर्माण गरेको चलचित्रका

प्रोडक्सन म्यानेजर कमल सुनार रहेका छन् भने लाइन प्रोडक्सनको जिम्मेवारी पंकज महतोले सम्हालेका छन् ।

निर्देशक दासका अनुसार मधेसका वास्तविक कथा, सौन्दर्य र समस्यालाई यथार्थ ढंगले प्रस्तुत गर्ने उद्देश्यले यो चलचित्र निर्माण गरिएको हो । चलचित्र मार्फत मधेसको वास्तविकता दर्शक सामु पुर्‍याउने योजना रहेको उनले बताए । चलचित्रको कथा निर्देशक दास स्वयंको रहेको छ भने पटकथा युवराज भट्टराईले लेखेका हुन् । निर्माण पक्षका अनुसार चलचित्र २०८३ प्रदर्शनमा ल्याउने तयारी भइरहेको छ ।

रंजशाला

भारतमाथि नेपालको जित आज युएईसँग खेल्ने

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ- हडकडमा जारी हडकड इन्टरनेशनल सिक्सेस प्रतियोगिताअन्तर्गत नेपालले भारतलाई ९२ रनले पराजित गरेको छ । जारी प्रतियोगितामा यो नेपालको पहिलो जित हो ।

जितका लागि नेपालले दिएको १३८ रनको लक्ष्य पछ्याएको भारत तीन ओभरमा अलआउट हुँदै ४५ रनमा समाप्तियो । उसका लागि भरत चिप्ली र प्रियांक पञ्चालले १२/१२ रन बनाए भने

रोविन उथप्पाले पाँच तथा दिनेश कार्तिक र सहबाज नदिमले समान सात/सात रन बनाए ।

नेपालका लागि रसिद खानले तीन विकेट लिए भने रूपेश सिंह र बसिर अहमदले समान दुई/दुई विकेट लिए । पहिले ब्याटिङ गरेको नेपालले निर्धारित छओभरमा कुनै पनि विकेट नगुमाइ १३७ रन बनाएको थियो । नेपालका लागि रसिद खानले ५५ रनको योगदान दिए भने सन्दीप जोराले ४७ र लोकेश बमले ३१ रन बनाए ।

यसअघि भएको समूह

चरणको खेलमा नेपाल दक्षिण अफ्रिकासँग चार विकेट र श्रीलङ्कासँग तीन विकेटले पराजित भएको थियो ।

श्रीलंकासँग टस जितेर पहिले ब्याटिङ गरेको नेपालले निर्धारित छ ओभरमा चार विकेट गुमाउँदै ८६ रन बनाएको थियो । नेपालका लागि ओपनरद्वय सन्दीप जोराले ३९ र लोकेश बमले अर्बिजित ३१ रन बनाए ।

श्रीलंकाका लागि थरिन्दु रत्नायकेले दुई विकेट लिए भने लाहिरू समरकुन र लहिरू

मदुशन्काले समान एक-एक विकेट लिए । सतासी रनको लक्ष्य श्रीलंकाले ५.३ ओभरमा तीन विकेट गुमाउँदै पूरा गरेको थियो । उसका लागि धनञ्जय लक्ष्मणले अर्बिजित ३६ रन बनाए भने निमेश विमुखीले अर्बिजित ३३ रन बनाए । नेपालको लागि रूपेश सिंहले दुई विकेट लिए भए भने लोकेश बमले एक विकेट लिए पनि नेपाललाई जित दिलाउन सकेनन् । साथै शुक्रवार भएको खेलमा नेपाल अफगानिस्तानसँग पराजित भएको थियो । नेपालले आज युएईसँग खेल्नेछ ।

निगमको दौड प्रतियोगितामा पुरुषतर्फ भण्डारी र महिलातर्फ सापकोटा प्रथम

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ- दौडमार्फत स्वास्थ्य सचेतना फैलाउने उद्देश्यले नेपाल आयल निगमले आयोजना गरेको कर्मचारी, सञ्चारकर्मी र निजी क्षेत्रबीचको दौड प्रतियोगितामा पुरुषतर्फ प्रदीप भण्डारी र महिलातर्फ सुमना सापकोटा प्रथम भएका छन् ।

त्रिपुरेश्वरस्थित दशरथ रङ्गशालामा भएको प्रतियोगिताअन्तर्गत पुरुषतर्फ १० किलोमिटर दौड प्रतियोगितामा भण्डारीले ५३ मिनेट १० सेकेण्डमा उक्त दूरी पार गर्दै प्रथम भएका हुन् । प्रतियोगितामा दिगम्बर पन्त दोस्रो र मनोजकुमार दास तेस्रो भए । पन्तले ५४ मिनेट ४६ सेकेण्ड र दासले ५६ मिनेटमा निर्धारित दूरी पार गरे ।

यस्तै महिलातर्फ ५ किलोमिटर दौडमा प्रथम भएकी सापकोटाले ३२ मिनेट ९ सेकेण्डमा उक्त दूरी पार गरिन् । यस्तै शर्मिला कटुवाल दोस्रो र राजकुमारी राई तेस्रो भए । कटुवालले ३३ मिनेट ३९ सेकेण्डमा सो दूरी पार गर्दा राईले ३५ मिनेट ४९ सेकेण्ड लगाए ।

विजेता खेलाडीलाई निगमका कार्यकारी निर्देशक डा चण्डिकाप्रसाद भट्ट र अन्तर्राष्ट्रिय

धावक वैकुण्ठ मानन्धरले मेडल प्रदान गरे । प्रतियोगितामा पुरुष र महिला समूहतर्फ प्रथम भएका भण्डारी र सापकोटालाई ५० ग्रामको चाँदीको सिक्का पुरस्कार प्रदान गरियो ।

त्यसअवसरमा निगमका कार्यकारी निर्देशक भट्टले शारीरिक तथा मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि शारीरिक अभ्यास अपरिहार्य रहेको जनाउँदै आगामी दिनमा यसखालका रचनात्मक कार्यक्रम गरिने प्रतिवद्धता व्यक्त गरे ।

अन्तर्राष्ट्रिय धावक मानन्धरले नेपालले

पछिल्लो समय खेल क्षेत्रमा आशालाग्दो प्रगति गरिरहेको उल्लेख गर्दै खेलकुदमा लगानी वृद्धि गर्नुपर्नेमा जोड दिए । राष्ट्रिय सञ्चार केन्द्रका अध्यक्ष पेशलकुमार आचार्यले प्रतियोगिताबाट सञ्चारकर्मी, निगमका कर्मचारी र निजी क्षेत्रबीचको सम्बन्ध सुमधुर बनेको बताए ।

निगमको सिनामङ्गलस्थित हवाई इन्धन डिपोको संयोजनमा भएको सो प्रतियोगितामा निगमका कर्मचारी, सञ्चारकर्मी र निजी क्षेत्र गरी करिब १३० जनाको सहभागिता थियो ।

काभा यू-१८ महिला भलिबल

उपाधिका लागि नेपाल र कीर्गिस्तान भिड्ने

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौँ- नेपाल काभा यू-१९ महिला भलिबल प्रतियोगिताको फाइनलमा प्रवेश गरेको छ ।

शनिवार भएको सेमिफाइनलमा माल्दिभ्सलाई ३-० को सोभो सेटमा हराउँदै

नेपाल फाइनलमा पुगेको हो । नेपालले माल्दिभ्समाथि २५-११, २५-३ र २५-५ को एकपक्षीय जित निकालेको हो ।

नेपालले अब उपाधिका लागि कीर्गिस्तानसँग खेल्नेछ । कीर्गिस्तानले शनिवार भएको अर्को सेमिफाइनलमा श्रीलंकालाई ३-० कै सेटमा हराएर

फाइनलमा पुगेको हो । समूह चरणमा श्रीलंकसँग हारेको बदला लिँदै कीर्गिस्तानले नेपाल यसअघि लिंग चरणमा कीर्गिस्तानसँग ३-२ को सेटमा पराजित भएको थियो । फाइनल खेल आइतबार हुँदैछ । नेपाल समूहचरणको पहिलो खेलमा कीर्गिस्तानसँग ३-२ सेटले पराजित भएको थियो ।

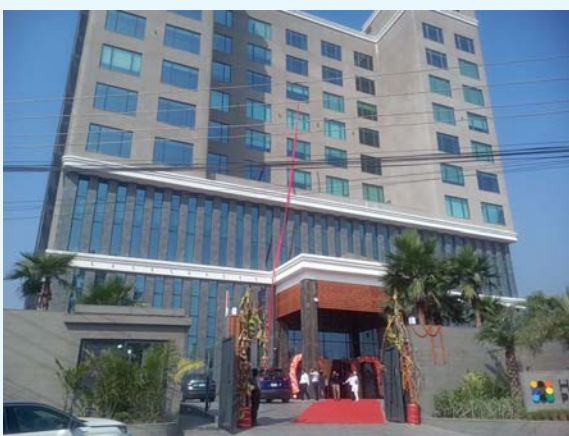
भक्तपुरको मध्यपुर थिमी नगरपालिका-९ स्थित गाँखुमा बिक्रीका लागि बजार पठाउन प्याकिङ गर्नुअघि चाउमिन घाममा सुकाउँदै मजदुर ।
तस्विर: रासस

बुटवलमा पहिलो पाँचतारे होटल सञ्चालनमा, चार अर्ब लगानी

■ दामोदर खनाल

बुटवल- पश्चिम नेपालको औद्योगिक एवं व्यापारिक केन्द्र बुटवलमा पहिलो पाँचतारे होटल 'हायात प्यालेस होटल' सञ्चालनमा आएको छ । होटलको शनिवार होटलका सञ्चालकद्वय कमलकिशोर मालपानी र चुन्नुप्रसाद पौडेलले शुभारम्भ गरे ।

बुटवल उपमहानगरपालिका वडा नम्बर ८ मा रहेको यो पाँचतारे होटलमा आधुनिक सुविधासम्पन्न १०९ वटा प्रिमियर रूम, क्यासिनो, स्वीमिङ पुललगायत रहेका छन् । करिब चार अर्ब रूपैयाँ लगानी रहेको यस हायात प्यालेसमा हाल करिब २५० जनाले प्रत्यक्ष रोजगारी पाएको

होटलका जनरल म्यानेजर राजेश खनालले जानकारी दिए । यसको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको जिम्मा होटल हायातले लिएको छ । केही दिनपछि यसको 'ग्राण्ड

ओपनिङ' गर्ने कार्यक्रम रहेको पनि म्यानेजर खनालले बताए ।

बुटवल क्षेत्रकै पहिलो स्टार होटलको स्थापनाले यस क्षेत्रमा आउने पर्यटकलाई सुविधा

मिल्नुका साथै यस क्षेत्रको पर्यटन र आर्थिक विकासमा ठूलो टेवा पुग्ने देखिन्छ । यस होटलको स्थापनाले यस क्षेत्रको आर्थिक र पर्यटन विकासमा थप टेवा पुग्ने आशा गरिएको छ ।

यस क्षेत्रका सफल व्यवसायी कमलकिशोर मालपानी, चुन्नु पौडेललगायतको टिमले रूपन्देहीमा लाली, करेन्ट चाउचाउ, करेन्ट मसला, बुटवल हस्पिटल प्रालिलगायत क्षेत्रमा लगानी गर्दै आएका छन् । मुलुकको जटिल परिस्थितिमा यस्ता ठूला होटल सञ्चालनमा आउँदा यस क्षेत्रको रोजगारीमासमेत टेवा पुऱ्याउँदै अर्थतन्त्रलाई चलायमान गराउन मद्दत पुग्ने व्यवसायीहरूले बताएका छन् ।

राष्ट्रिय आर्थिक बहस-२०

‘निजी क्षेत्रको मनोबल बढाउन विशेष पहल गर्नुपर्छ’

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- नेपाल उद्योग बाणिज्य महासंघका अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढकालले निजी क्षेत्रको मनोबल बढाउनका लागि सरकारले विशेष पहल लिनुपर्नेमा जोड दिएका छन् । महासंघले शनिवार आयोजना गरेको 'राष्ट्रिय बृहत् आर्थिक बहस २०' कार्यक्रममा मुलुकको अर्थतन्त्रमा निजी क्षेत्रको योगदान ८१ प्रतिशत रहेको उल्लेख गर्दै अध्यक्ष ढकालले राज्यले निजी क्षेत्रको योगदान आत्मसात् गर्दै आमसर्वसाधारणलाई पनि बुझाउने गरी मन्त्रिपरिषद्बाट सार्वजनिक महत्वको प्रस्ताव पारित गर्नु आवश्यक रहेको बताए ।

दिगो शान्ति, स्थायित्व र समृद्धिका लागि सबैको प्रयास अहिलेको समयमा आवश्यक छ । यसका लागि सबै राजनीतिक दल, युवा पुस्तालगायत सरोकारवालासँगको संवाद र सहकार्यमा समयमै निर्वाचन हुने वातावरणको सुनिश्चितता हो', उनले भने, 'सरकारले यसतर्फ प्रयास गरिरहेको पनि छ । हामी निजीक्षेत्र पनि सम्पूर्ण रूपमा शान्ति स्थायित्व र समृद्धिका लागि समयमै निर्वाचनको वातावरण बनाउन आग्रह गर्दछौं । यसमा निजीक्षेत्र सहयोग र सहकार्य गर्न तयार छ ।'

अध्यक्ष ढकालले अर्थमन्त्री रामेश्वर खनालले हालैको एक कार्यक्रममा निजीक्षेत्र भनेको फल दिने वृक्ष हो भनेको स्मरण गर्दै यसलाई थप मलजल गरी बढीभन्दा बढी फल दिनेगरी संरक्षण गर्न सकियो भने मात्रै मुलुकले अधिकतम लाभ लिनसक्ने र मुलुक समृद्ध बन्ने बताए ।

युवा पुस्ताको आन्दोलन र मागवमोजिम मुलुकमा भ्रष्टाचार न्यूनीकरण गरी सुशासन कायम गर्ने प्रयत्नमा सरकार लागेको समयमा निजीक्षेत्र पनि खरानी टक्क्याउँदै जुमुराउन खोजिरहेको उनको भनाइ छ ।

महासंघले गरेको प्रारम्भिक सर्वेक्षणअनुसार गत भदौ २३ र २४ गतेको जेनजी आन्दोलनका क्रममा रु ४८ अर्बको भौतिक क्षति भएको र यसबाट निजी क्षेत्रको करिब रु ८८ अर्ब बराबर नोक्सानी भएका उनको भनाइ छ ।

उनले हरेक आन्दोलन वा प्रदर्शनमा निजी क्षेत्रमाथि प्रहार हुने गरेको भए पनि यसपटक विगतका आन्दोलनभन्दा यसपटक बढी आहत भएको उल्लेख गरे । 'एउटा

उद्यमीले जसोतसो जोहो गरेर, सरसापट गरेर, ऋण काडेर उद्यमीले लगानी गरेको हुन्छ, राजस्वमा योगदान पुऱ्याएको हुन्छ, रोजगारी सिर्जना गरेको हुन्छ । तर पनि आन्दोलनमा उद्यमी व्यवसायीका शयन कक्षसम्म लुटपाट भएको छ । व्यापार व्यवसायमा आगो लागेको छ । यो घटनाले सबैले आफैले आफैलाई फर्केर हेर्न पनि बाध्य पारेको छ । हामी पनि समीक्षा गर्दैछौं हामी कहाँ चुक्यौं । अनि समाज कहाँ चुक्यो', उनले भने ।

उनले आन्दोलनका क्रममा आगजनी, तोडफोड तथा लुटपाट गर्नेमाथि कडाभन्दा कडा कारबाही नहुने हो भने दण्डहीनता मौलाउने उल्लेख गर्दै दोषीलाई कुनै पनि नाममा प्रश्रय दिन नहुनेमा जोड

दिए । उनले नेपालमा केही पनि हुँदैन र नेपालको लगानीले केही पनि गर्न सकिँदैन भन्ने नकारात्मक भाष्य चिर्नका लागि महासंघको पहलमा नेपाल उद्योग परिसंघ, नेपाल चेम्बर अफ कमर्श र गैरआवासीय नेपाली संघ सदस्य एवं अन्य व्यवसायीको संलग्नतामा नेपाल डेभलपमेन्ट पब्लिक लिमिटेड (एनडिपी) कम्पनी स्थापना भएको पनि उल्लेख गरे ।

'यस कम्पनीले मुलुकभर छरिएर रहेको आन्तरिक पुँजी संकलन गरी ठूला पूर्वाधारका परियोजनामा लगानी गर्नेछ । यसबाट लगानीकर्ताको विश्वास बढाउने र आन्तरिक पुँजीको परिचालनबाट पनि ठूला परियोजना गर्न सकिने सन्देश दिन सकिनेछ', उनले भने ।

13TH CRITY AWARDS 2026

Celebrating Nepal's excellence in advertising creativity!

Open to AAN members & non-members.
Showcase your work. Get recognized.
Inspire the industry.

For Inquiries:

01-4107563 / 4107731
mailforaan@gmail.com
adnepal.org.np

Media Partner

Associate

